

I. WPROWADZENIE

Pierwsze słowa na temat założeń polityki spójności w latach 2014 – 2020 padły na początku obecnej perspektywy, bo już w roku 2007. Konkretnie ustalenia i negocjacje rozpoczęły się jednak dopiero od roku 2011.

W czerwcu 2011 roku Komisja Europejska przedstawiła komunikat zawierający propozycje budżetowe na lata 2014 – 2020. Zgodnie z nim, przewidywano kwotę ok. 376 mld euro na cele spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w tych latach. Według prognoz, Polska miała w ramach tej puli otrzymać ok. 76 mld euro. Zgodnie z postanowieniami szczytu Rady UE z 7-8 lutego 2013 roku, Polska otrzyma zbliżoną kwotę – całkowita alokacja dla Polski wyniesie **ok. 72,9 mld EUR** (w cenach stałych 2011 roku).

W przygotowywaniu przyszłej perspektywy finansowej bardzo istotne jest także **określenie celów, założeń, procedur, systemu instytucji.** Między innymi te kwestie zostały uregulowane w tzw. „**pakiecie legislacyjnym**”, czyli zestawie propozycji rozporządzeń określających podstawowe zasady funkcjonowania Funduszy Europejskich w latach 2014 – 2020. Dokumenty te zostały zaproponowane **w październiku 2011 r.**

W marcu 2012 roku Komisja Europejska przedstawiła **Wspólne Ramy Strategiczne**, które powinny ułatwić państwom członkowskim przygotowanie się do wdrożenia polityki spójności w latach 2014 – 2020. Władze krajowe i regionalne podczas opracowywania dokumentów dotyczących Funduszy Europejskich na lata 2014 - 2020 na poziomie krajowym stosują Wspólne Ramy Strategiczne, zobowiązując się do realizacji celów dotyczących rozwoju i zatrudnienia w Europie.

Dzięki przygotowaniu dokumentów wspólnych dla wszystkich członków Unii Europejskiej korzystających z Funduszy Europejskich, **poszczególne kraje mogą opracowywać własne założenia**, oparte na ogólnie obowiązujących zasadach. Na gruncie krajowym perspektywa finansowa 2014 – 2020 będzie wdrażana poprzez programy. Wytyczne, którymi Polska będzie kierowała się przy opracowywaniu tych programów znajdują się w tzw. Umowie Partnerstwa.

Założenia polskiej umowy partnerstwa są już znane i pod koniec 2012 roku zostały skonsultowane z regionami i partnerami społecznymi. **15 stycznia 2013 roku** Założenia Umowy Partnerstwa zostały przyjęte. Na ich podstawie rozpoczęto prace nad tekstem Umowy Partnerstwa oraz nad programami operacyjnymi. Rozpoczęły się już konsultacje pierwszych programów.

Przez lipiec i sierpień trwały także **konsultacje projektu Umowy Partnerstwa** – dokumentu wskazującego: potrzeby rozwojowe i potencjały kraju czy regionów, zarys finansowania, zasady horyzontalne, system koordynacji, instrumenty terytorialne, system wdrażania.

II. DOKUMENTY STRATEGICZNE

Wdrażanie Funduszy Europejskich w latach 2014 - 2020 opierać się będzie na dokumentach przygotowanych przez poszczególne państwa członkowskie (Umowa Partnerstwa, programy). Ich treść, zakres, najważniejsze założenia wynikają z kolei z dokumentów strategicznych: unijnych - **Strategia Europa 2020** oraz krajowych - m.in. **Strategia rozwoju kraju do roku 2020** i 9 strategii zintegrowanych (dotyczących innowacyjności, transportu, kapitału ludzkiego, kapitału społecznego, energetyki i środowiska, sprawności państwa, rozwoju regionalnego, rozwoju rolnictwa oraz obszarów wiejskich).

Głównymi dokumentami przygotowywanymi na potrzebę perspektywy finansowej 2014-2020 (to inne określenie na budżet Unii Europejskiej) w Polsce są:

- ⇒ Umowa Partnerstwa,
- ⇒ programy,
- ⇒ Kontrakt Terytorialny.

Umowa Partnerstwa jest formą kontraktu między Polską a Komisją Europejską, w którym przedstawia się strategię wykorzystania Funduszy Europejskich do realizacji celów rozwojowych kraju w latach 2014 - 2020. Dokument ten określa m.in.:

- ⇒ zakres wsparcia ze środków europejskich w wybranych obszarach tematycznych,
- ⇒ liczbę i zakres programów,
- ⇒ sposób podziału wspieranych obszarów tematycznych pomiędzy programy krajowe i regionalne,
- ⇒ zarys systemu wdrażania,
- ⇒ sposób uzupełniania się polityki spójności, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybackiej

Równolegle z pracami nad projektem Umowy Partnerstwa, prowadzone są także prace nad **programami**. Celem programów jest uszczegółowienie zasad i faktyczna obsługa wdrażania Funduszy Europejskich. Programy dzielą się na osie priorytetowe, a te na działania.

Kontrakt Terytorialny to dokument, będący wynikiem dwustronnych negocjacji pomiędzy rządem a samorządem terytorialnym na poziomie województwa. Taka umowa zawarta będzie z samorządem każdego województwa w Polsce w celu m.in. uzgodnienia zakresu wsparcia z Funduszy Europejskich, indywidualizacji podejścia w zależności od cech konkretnego regionu, zaproponowania konkretnych przedsięwzięć priorytetowych realizowanych na określonych geograficznie i tematycznie obszarach.

III. STRATEGICZNE ZASADY

Umowa Partnerstwa i programy na lata 2014 - 2020 opierają się na strategicznych założeniach przygotowanych przez Unię Europejską, m.in. na strategii Europa 2020. Ukierunkowanie funduszy europejskich na realizację celów tej strategii oznacza nowe podejście i oparcie m.in. na następujących zasadach:

- ⇒ koordynacja
- ⇒ koncentracja tematyczna
- ⇒ zwiększenie znaczenia wymiaru terytorialnego,
- ⇒ ukierunkowanie na rezultaty
- ⇒ decentralizacja zarządzania

Po pierwsze - koordynacja

Koordynacja udzielanego wsparcia z funduszy europejskich ma na celu uniknięcie powielania finansowania tych samych interwencji z różnych źródeł oraz uproszczenie mechanizmów. Realizowana jest ona głównie poprzez zawarcie w Umowie Partnerstwa wspólnych zasad dotyczących zarówno polityki spójności, jak i rolnej i rybackiej.

Warto także zaznaczyć, że w dokumentach programowych mowa także o innych poziomach koordynacji - np. z innymi instrumentami finansowymi Unii Europejskiej, takimi jak program Horyzont 2020 (wsparcie badań, rozwoju technologicznego i innowacyjności), Kreatywna Europa (wsparcie w obszarze kultury i sektora audiowizualnego) czy instrument Łącząc Europę (wsparcie projektów transportowych, energetycznych i z zakresu technologii informacyjnych).

Ponadto Umowa Partnerstwa określa koordynację między instrumentami krajowymi i regionalnymi. Temu celowi służą m.in. kontrakty terytorialne – dokumenty będące wynikiem dwustronnych negocjacji pomiędzy rządem a samorządami województw.

Po drugie - koncentracja

Koncentracja tematyczna oznacza skupienie możliwości finansowania na określonych obszarach priorytetowych. Przedstawione przez Komisję Europejską wytyczne wskazują 11 celów tematycznych (dotyczących głównie: badań i innowacji; technologii informacyjno – komunikacyjnych; konkurencyjności firm; gospodarki niskoemisyjnej; zapobiegania ryzykom; ochrony środowiska; zrównoważonego transportu; zatrudnienia; włączenia społecznego; edukacji; sprawności administracji). Ponadto, dla określonych obszarów tematycznych wskazane zostały pułapy finansowe, tzw. ring-fencingi, które wprowadziły wymóg przeznaczania określonych środków finansowych na poszczególne przedsięwzięcia (min. 50% środków z EFRR w 15 regionach i min. 60% na Mazowszu będzie musiało być przeznaczonych na innowacje, badania i rozwój, a co najmniej 20% środków z EFS – na działania związane z włączeniem społecznym i ograniczeniem ubóstwa).

Po trzecie – ważne regiony

Wzmocnienie wymiaru terytorialnego w polityce spójności na lata 2014 – 2020 przejawia się w zwróceniu szczególnej uwagi na politykę miejską (Komisja Europejska wprowadziła obowiązek przeznaczenia 5% środków EFRR na rozwój miast) oraz w skoncentrowaniu wsparcia na pięciu obszarach strategicznej interwencji państwa (tzw. OSI). W Polsce zaliczono do nich: Polskę wschodnią (woj. lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko – mazurskie); miasta wojewódzkie; miast i dzielnic wymagające rewitalizacji; obszary o najniższym dostępie do dóbr i usług społecznych (głównie obszary wiejskie) oraz obszary przygraniczne. Ponadto uruchomione zostaną specjalne instrumenty wspierające rozwój terytorialny.

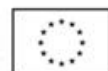
Po czwarte - rezultaty

Ukierunkowanie na rezultaty oznacza, że cele rozwojowe, jakie realizowane będą w programach operacyjnych przy pomocy funduszy europejskich, będą musiały być wyrażone za pomocą wskaźników. Polska zobowiązana jest do określenia zestawu wskaźników (tzw. kamieni milowych) oraz ich wartości pośrednich na rok 2018 i docelowych na rok 2022. Komisja Europejska w przeglądzie w roku 2019 dokona oceny stopnia realizacji przez Polskę tych wskaźników. Niewywiązywanie się z tych celów skutkować może zawieszeniem płatności lub nawet odebraniem części funduszy. Ponadto opracowano system zachęt do jak najbardziej efektywnego wydawania środków z Funduszy Europejskich, aby ułatwić osiągnięcie wskaźników rezultatu. Jest to m.in. rezerwa wykonania wynosząca 5% alokacji z Funduszy Europejskich dla danego państwa członkowskiego. Rezerwa ta, po roku 2019, zostanie podzielona między te programy i osie priorytetowe, które najbardziej efektywnie wydają środki.

Po piąte - samorządy

W latach 2014 – 2020 więcej środków będzie zarządzanych na poziomie regionalnym. Dzięki temu samorządy województw, w oparciu o kontrakty terytorialne oraz wykorzystując regionalne programy operacyjne i inne instrumenty wsparcia, będą bardziej zaangażowane we wdrażanie funduszy europejskich. Zapewni to większą decentralizację systemu zarządzania i tym samym lepsze dopasowanie do lokalnych potrzeb. Ponadto większe kompetencje uzyskają samorządy miast, które będą mogły realizować instrumenty zintegrowane i samodzielnie wdrażać środki.

W procesie programowania i wdrażania funduszy europejskich na lata 2014 – 2020 obowiązywać będą **także inne, dotychczas stosowane zasady**, m.in.: dodatkowości (fundusze europejskie mają uzupełniać, a nie zastępować środki krajowe), partnerstwa (zaangażowanie partnerów społecznych

i gospodarczych w programowanie i wdrażanie), realizacji polityk horyzontalnych UE (np. zasady równości płci, zrównoważonego rozwoju). Warto tu podkreślić zasady:

1. Partnerstwa

W przygotowanie strategii wykorzystania funduszy europejskich dla realizacji celów rozwojowych kraju, zaprezentowanej w Umowie Partnerstwa zostali zaangażowani przedstawiciele resortów, kluczowych z punktu widzenia programowania interwencji Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych, samorządów regionalnych i lokalnych, partnerzy społeczni i gospodarczy, organizacje pozarządowe, a także eksperci. Ww. interesariusze uczestniczyli od najwcześniejszych etapów programowania, w zakresie właściwym dla typu i kompetencji danego podmiotu, w pracach nad Umową Partnerstwa.

Instrumentami umożliwiającymi włączenie partnerów w te procesy mogą być np.:

- ⇒ grupy robocze pracujące nad przygotowaniem i realizacją programów w danym obszarze tematycznym,
- ⇒ konferencje, warsztaty, spotkania konsultacyjne,
- ⇒ konsultacje programów prowadzone online,
- ⇒ udział przedstawicieli partnerów w pracach komitetów monitorujących,
- ⇒ udział przedstawicieli partnerów w grupach roboczych do spraw ewaluacji,
- ⇒ włączanie partnerów w akcje informacyjno – promocyjne i edukacyjne związane z Funduszami Europejskimi

2. Promowania równouprawnienia

Przez „promowanie równości” należy rozumieć działania przyczyniające się do zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu i do rozwoju ich kariery, ograniczenia segregacji na rynku pracy, zwalczania stereotypów związanych z płcią w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz propagowania godzenia pracy i życia osobistego kobiet i mężczyzn. Wyraża się to w konkretnym zakresie wsparcia: promowanie zatrudnienia i mobilności pracowników przez zapewnienie równości mężczyzn i kobiet oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa przez zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

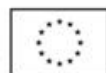
3. Zrównoważonego rozwoju

Uwzględnienie zasady zrównoważonego rozwoju w programowaniu i wdrażaniu obejmuje finansowanie przedsięwzięć minimalizujących oddziaływanie działalności człowieka na środowisko.

Realizacja zasady zrównoważonego rozwoju sprowadzać się powinna przede wszystkim do:

- ⇒ pogodzenia poprawy wyniku ekonomicznego z jednoczesnym ograniczeniem wykorzystania zasobów
- ⇒ postrzegania odpadów jako źródła zasobów
- ⇒ dążenia do zamykania obiegów surowcowych, a w tym maksymalizacji oszczędności wody i energii; ograniczania zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, w tym zwłaszcza powietrza oraz wody już na etapie projektowania rozwiązań technologicznych;
- ⇒ wspierania zwiększenia efektywności energetycznej i pozyskiwanie energii z niskoemisyjnych źródeł
- ⇒ niskoemisyjnego i zrównoważonego transportu;
- ⇒ energooszczędnego budownictwa.

IV. NAJWAŻNIEJSZE OBSZARY

Znaczna część projektu Umowy Partnerstwa poświęcona jest obszarom tematycznym, wokół których skoncentrowane będzie wsparcie w przyszłych programach. Zgodnie ze stanowiskiem Komisji Europejskiej będzie to **11 celów tematycznych**:

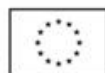
- ⇒ wspieranie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji (np. dofinansowanie innowacyjnych rozwiązań w przedsiębiorstwach, infrastruktury badawczej jednostek naukowych);
- ⇒ zwiększenie stopnia wykorzystania technologii informacyjno – komunikacyjnych (np. wsparcie informatyzacji przedsiębiorstw, rozwoju e-usług);
- ⇒ podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (np. nowe inwestycje w firmach);
- ⇒ wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach (np. inwestycje w zakresie odnawialnych źródeł energii);
- ⇒ promowanie dostosowania do zmian klimatu, zarządzanie ryzykiem (np. wspieranie infrastruktury przeciwpowodziowej);
- ⇒ ochronę środowiska naturalnego i wspieranie efektywności wykorzystywania zasobów (np. dofinansowanie inwestycji w gospodarkę wodno – ściekową czy gospodarkę odpadami);
- ⇒ promowanie zrównoważonego transportu (np. dofinansowanie budowy dróg, rozwoju transportu ekologicznego);
- ⇒ wspieranie zatrudnienia i mobilności pracowników (np. środki na zakładanie firm, na szkolenia dla pracowników);
- ⇒ wspieranie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem (np. wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem – przez integrację oraz tworzenie infrastruktury społecznej);
- ⇒ inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie (np. środki na tworzenie przedszkoli, zajęcia pozalekcyjne, kursy dla osób dorosłych);
- ⇒ wzmacnianie potencjału instytucjonalnego i skuteczności administracji publicznej (np. informatyzacja administracji, szkolenia dla urzędników).

Polska pogrupowała te cele na trzy obszary, będące jednocześnie trzema celami szczegółowymi do realizacji w Polsce w latach 2014 - 2020.

Pierwszym z nich jest **konkurencyjna gospodarka**. W tej płaszczyźnie pomoc ma być nakierowana m.in. na poprawę jakości badań oraz wzmocnienie współpracy sektora nauki i gospodarki, zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, lepsze wykorzystanie kadr gospodarki, bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy, ale także na takie przedsięwzięcia, jak zwiększenie transportowej dostępności kraju, poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju, zmniejszenie emisyjności gospodarki, poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu, zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych, czy też zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce i społeczeństwie.

Drugim obszarem wymienionym w projekcie Umowy Partnerstwa jest **spójność społeczna i terytorialna**. Założeniem jest zmniejszenie poziomu ubóstwa, zwiększenie dostępu do usług publicznych oraz poprawa wewnątrzregionalnej dostępności transportowej.

Ostatni obszar, to **sprawne i efektywne państwo**. Wśród celów do osiągnięcia w tej części, w projekcie Umowy Partnerstwa wymieniono poprawę warunków administracyjnych dla

rozwoju przedsiębiorczości, zwiększenie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz działania w zakresie dobrego rządzenia.

Priorytety te będą realizowane w programach operacyjnych.

V. PROGRAMOWANIE

W latach 2014 – 2020 w Polsce Fundusze Europejskie realizowane będą na dwóch poziomach – **centralnym i regionalnym**. Na szczeblu centralnym przewidziano **programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz 8 programów krajowych** finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS), a także Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR). Na poziomie regionalnym z kolei planuje się **realizację 16 dwufunduszowych regionalnych programów operacyjnych**, finansowanych z EFRR i EFS – 1 dla Mazowsza i 15 dla pozostałych województw.

Po roku 2013 **województwo mazowieckie** będzie pierwszym polskim regionem, który w unijnej klasyfikacji opuści kategorię regionów najsłabiej rozwiniętych (czyli regionów, w których PKB nie przekracza 75% średniej unijnej). Oznacza to, że będą w nim obowiązywać inne zasady wsparcia.

Pierwsza różnica dotyczy **maksymalnego poziomu współfinansowania projektów** ze środków Unii Europejskiej. W regionach słabiej rozwiniętych wynosi on 85%, natomiast dla Mazowsza zostanie zmniejszony do 80%.

Kolejną różnicą jest **swoboda w dysponowaniu środkami** z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Ring fencing, czyli wspomniane przy okazji zasady koncentracji tematycznej pułapy finansowe dla konkretnych obszarów, są wyższe w przypadku województwa mazowieckiego niż w pozostałych regionach.

W programach realizowanych na poziomie krajowym wyodrębnione zostały **osobne budżety** poszczególnych osi priorytetowych finansowane z alokacji na Mazowsze i osobne finansowane z alokacji na regiony słabiej rozwinięte.

Ponadto w latach 2014 – 2020 będzie funkcjonował **Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego**. Jego celem będzie zwiększanie konkurencyjności Mazowsza, poprawa jakości życia mieszkańców oraz niwelowanie wewnętrznych dysproporcji i barier rozwojowych. Przewiduje się, że będzie to program dwufunduszowy – finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Co do zasady, program dla województwa mazowieckiego powinien realizować te same cele i priorytety, co inne programy regionalne, a więc oferować wsparcie w zakresie rozwoju przedsiębiorczości, edukacji, zatrudnienia, włączenia społecznego, technologii informacyjno – komunikacyjnych, infrastruktury ochrony środowiska, energetyki, transportu. Z uwagi jednak na mniejszą alokację oraz większe skoncentrowanie środków (ring fencing) liczba priorytetów może zostać ograniczona, aby wsparcie było bardziej efektywne.

Wsparcie na terenie województwa mazowieckiego będzie skoncentrowane wokół strategicznych obszarów terytorialnych:

- ⇒ Warszawa i jej obszar funkcjonalny,
- ⇒ Miasta średniej wielkości lub ich dzielnice wymagające rewitalizacji,
- ⇒ Obszary wiejskie o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług społecznych.

Założenia polityki spójności na lata 2014 – 2020 wskazują na **konieczność skoncentrowania środków** z Funduszy Europejskich na ściśle określonych dziedzinach. W tym celu ustanowiono tzw. **ring fencing – pułapy finansowe dla konkretnych obszarów tematycznych**.

Minimum **60% środków** Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) na Mazowszu (w regionie najlepiej rozwiniętym gospodarczo w Polsce) oraz minimum **50% tych środków** w pozostałych województwach będzie skoncentrowanych w obszarach **innowacji, badań naukowych, technologii informacyjno – komunikacyjnych, konkurencyjności przedsiębiorstw oraz w zakresie gospodarki niskoemisyjnej**. Ten ostatni sektor ma być szczególnie wspierany – należy na niego przeznaczyć min. 15% środków.

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego minimum **20% środków** musi zostać przeznaczonych na działania związane z **włączeniem społecznym i ograniczaniem ubóstwa**. W przypadku EFS, koncentracja tematyczna przejawia się również w obowiązku przeznaczenia min. 60% środków na maksymalnie 4 priorytety inwestycyjne w ramach każdego programu w części współfinansowanej z tego funduszu (obowiązek ten dotyczy 15 regionów).

Należy także pamiętać o wzmocnieniu **polityki miejskiej**. Komisja Europejska zaproponowała, aby na rozwój miast każde państwo członkowskie obowiązkowo przeznaczało **5% środków** Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

VI. CO DALEJ?

Wiele szczegółowych zasad, które będą obowiązywać beneficjentów i instytucje w latach 2014 – 2020, nie zostało jeszcze ustalonych. Trwają negocjacje między państwami członkowskimi i konsultacje eksperckie, których celem jest przygotowanie jak najbardziej sprawnego systemu.

Temat przyszłej perspektywy finansowej jest obecnie zagadnieniem bardzo dynamicznym. Negocjacje i konsultacje toczą się zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim. Podejmowane są kolejne decyzje, przygotowywane są następne dokumenty.

VII. PODZIAŁ ŚRODKÓW

W wyniku przeliczenia cen stałych na bieżące, wynegocjowana w lutym podczas szczytu Rady Europejskiej kwota 72,9 mld euro z polityki spójności dla Polski wzrosła o ok. 13 proc. i wynosi 82,3 mld euro. Dodatkowo, otrzymamy ponad 252 mln euro na wsparcie bezrobotnej młodzieży.

Ogólną sumę przyznanych Polsce funduszy przeliczono w oparciu o wskaźnik, uwzględniający prognozowany poziom inflacji, określony przez Komisję Europejską dla Polski na poziomie 2 proc. w skali roku. Podstawową kwotę – ok. 82,3 mld euro – wyliczoną z uwzględnieniem maksymalnego pułapu, jaki może osiągnąć alokacja dla państwa członkowskiego (cappingu), wyznaczonego dla Polski na poziomie 2,35 proc. PKB, powiększają środki Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych. Jest to ponad 204 mln euro ze specjalnej linii budżetowej dla regionów, w których poziom bezrobocia młodzieży w wieku 15-24 lat przekracza 25 proc.

Oznacza to, że Polska z budżetu polityki spójności na lata 2014-2020 otrzyma **ponad 82,5 mld euro**.

W ramach programów operacyjnych do dyspozycji będziemy mieć ponad **76,8 mld euro**, które zostaną przeznaczone na różnego rodzaju przedsięwzięcia, przede wszystkim zwiększające innowacyjność i konkurencyjność gospodarki, poprawę spójności społecznej i terytorialnej oraz podnoszenie sprawności i efektywności państwa.

W programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej do wykorzystania będzie ok. **700 mln euro**.

Dodatkowo otrzymamy środki z instrumentów oraz programów zarządzanych przez Komisję Europejską – ok. **4,1 mld euro** z instrumentu Łącząc Europę, mającego na celu wsparcie projektów infrastrukturalnych w obszarze transportu, energetyki i technologii informacyjnych, a także ok. **474,5**

mln euro z Europejskiego Funduszy Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) na programy, które zapewnią żywność dla osób najbardziej potrzebujących, odzież i inne podstawowe artykuły osobom bezdomnym oraz dzieciom w trudnej sytuacji materialnej. Korzystać będziemy także z części zarządzanej przez Komisję Europejską, ogólnej puli przeznaczonej na pomoc techniczną (ok. **287 mln euro**) oraz dodatkowych funduszy na działania innowacyjne w dziedzinie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich (ok. **71 mln euro**).

W celu zwiększenia efektywności działań ukierunkowanych terytorialnie realizowanych w ramach programów krajowych, jak i regionalnych ustanowiono w ramach alokacji **rezerwę programową w wysokości ok. 10%** alokacji funduszy strukturalnych (EFRR i EFS).

Środki z rezerwy w wysokości ok. **8%** funduszy strukturalnych alokowane są w ramach regionalnych programów operacyjnych i posłużą przede wszystkim:

- ⇒ wsparciu realizacji zintegrowanych działań na obszarze funkcjonalnych miast wojewódzkich w postaci zintegrowanych inwestycji terytorialnych (**ZIT**) – **ok. 4,5%** funduszy strukturalnych;
- ⇒ wsparciu realizacji zintegrowanych planów rewitalizacyjnych na terenie innych miast (możliwie także w formie ZIT) oraz wsparciu realizacji zintegrowanych programów i planów poprawy jakości dostępu do podstawowych usług publicznych na terenach wiejskich, w szczególności tych charakteryzujących się najgorszymi wskaźnikami dostępu do usług determinujących możliwości rozwojowe (**OSI**) – **ok. 3,5%** funduszy strukturalnych;

Wysokość rezerwy programowej przyznanej poszczególnym regionalnym programom operacyjnym została ustalona na podstawie zidentyfikowanych regionalnych potencjałów i barier w ramach negocjacji dwustronnych.

Pozostała część rezerwy programowej (ok. **2%** funduszy strukturalnych) alokowana jest w całości na poziomie krajowym do programu operacyjnego **dot. infrastruktury i środowiska** (na zwiększenie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T).

W latach 2014 – 2020 realizowane będą następujące programy:

- ⇒ Inteligentny Rozwój (POIR),
- ⇒ Polska Cyfrowa (POPC),
- ⇒ Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ),
- ⇒ Polska Wschodnia (POPW)
- ⇒ Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)
- ⇒ Programy regionalne (RPO)
- ⇒ Pomoc Techniczna (POPT)
- ⇒ Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT)

Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020

Największym programem w latach 2014 – 2020, podobnie jak obecnie, będzie **Program Infrastruktura i Środowisko**. **Zwiększy się za to udział środków, które rozdysponowywane będą na poziomie regionalnym** – po pierwsze dlatego, że pozytywnie oceniono dotychczas postępującą decentralizację zarządzania Funduszami Europejskimi, a po drugie z uwagi na to, że w nowych programach regionalnych pojawiają się zarówno środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego.

Sytuacja taka będzie miała wymierny wpływ na wielkość środków zarządzanych bezpośrednio przez regiony. Nastąpi wzrost udziału funduszy strukturalnych (EFRR i EFS łącznie) zarządzanych regionalnie z 37,3% do ok. 60% (czyli o ponad 22 punkty procentowe).

Udział EFRR przeznaczony na regionalne programy operacyjne w całości alokacji EFRR wyniesie ponad 55% (wzrost z 49,7%), natomiast w przypadku EFS udział ten wyniesie ok. 72% całości alokacji na ten fundusz. Na zakładane udziały składa się zarówno alokacja podlegająca podziałowi wg algorytmu podziału środków na województwa, jak i kwoty określone w ramach negocjacji środków na ZIT i OSI.

Podział interwencji pomiędzy poziom krajowy a poziom regionalny został dokonany przy założeniu zwiększenia przejrzystości zarządzania środkami unijnymi oraz wyeliminowania znacznej części błędów systemu na lata 2007-2013. Najważniejsze **zasady podziału interwencji** między poziom krajowy i regionalny, to:

- ⇒ odejście od stosowania kryterium kwotowego (które nastęrczało wiele problemów w perspektywie 2007-2013);
- ⇒ zastosowanie nie więcej niż dwóch kryteriów podziału jednocześnie. Najważniejsze kryteria podziału to: zasięg geograficzny wsparcia; beneficjent (typ beneficjenta/masowość beneficjenta/zdolność instytucjonalna); skala oddziaływania interwencji (znaczenie) oraz oczywiście kryteria charakterystyczne dla konkretnego typu interwencji.

Środki wdrażane na poziomie regionalnym zostały już podzielone.

Źródło: www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020

VIII. NA CO BĘDĄ ŚRODKI?

Więcej....

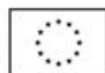
Środki w latach 2014 – 2020 będą przeznaczane nie tylko na badania naukowe, transport, ochronę środowiska i cyfryzację kraju, ale także na aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości.

Minimum 50% środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w regionach słabiej rozwiniętych oraz minimum 60% tych środków na Mazowszu powinno zostać skoncentrowanych w obszarze innowacji, badań naukowych, rozwoju technologicznego, technologii informacyjno – komunikacyjnych oraz w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Ten ostatni sektor ma być wspierany wyjątkowo – należy na niego zarezerwować min. 10% środków w 15 województwach i min. 20% środków EFRR w województwie mazowieckim.

Ponadto bardzo istotnymi zagadnieniami, na które też przeznaczona będzie znaczna część środków, będą obszary włączenia społecznego oraz edukacji, zwłaszcza w kontekście kształcenia ustawicznego. Minimum 20% środków Europejskiego Funduszu Społecznego powinno zostać skoncentrowanych na tych tematach. Warto także zaznaczyć, że zwłaszcza w przypadku działań sprzyjających inkluzji społecznej, np. związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu, zapewnianiem dostępu do infrastruktury społecznej, projekty będą mogły czerpać dofinansowanie także z EFRR, o ile będą zawierać komponent inwestycyjny.

Mniej....

Ograniczenia wynikające z narzuconej koncentracji środków dla określonych celów tematycznych sięgają 1/3 wszystkich środków na lata 2014 – 2020. W związku z tym konieczne jest ograniczenie poziomu wydatków w pozostałych obszarach. Takie ograniczenia dotkną przede wszystkim projekty

turystyczne, ale mniej możliwości będzie także w przypadku projektów kulturalnych oraz inwestycji w drogi lokalne.

Propozycje rozporządzeń unijnych w zakresie Funduszy Europejskich na lata 2014 – 2020 wśród celów tematycznych nie wymieniają bezpośrednio turystyki. W związku z tym projekty turystyczne powinny być traktowane jako element lokalnych strategii rozwoju, projektów związanych z kulturą i dziedzictwem kulturowym czy przedsiębiorczością.

W przypadku kultury, na poziomie krajowym zakłada się przede wszystkim wsparcie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim. Mniejsze przedsięwzięcia będą mogły być realizowane tylko jako elementy bardziej kompleksowych przedsięwzięć bądź będą musiały być dodatkowo uzasadniane wpływem na użyteczność publiczną i społeczną.

Lokalna infrastruktura drogowa będzie mogła być wspierana ze środków w ramach regionalnych programów operacyjnych w poszczególnych województwach. Możliwości finansowania będą jednak bardzo ograniczone – na tego typu inwestycje przeznaczonych zostanie niewiele środków. Ponadto warunkiem sfinansowania budowy drogi lokalnej będzie odpowiednie uzasadnienie inwestycji – to jest umożliwienie połączenia komunikacyjnego z większymi ośrodkami.

IX. INSTYTUCJE

Podobnie jak w latach 2007 – 2013, także w kolejnej perspektywie finansowej za przygotowanie programów, a następnie za ich wdrażanie, odpowiadać będą instytucje zarządzające. Będą to odpowiednie ministerstwa (w przypadku programów krajowych), bądź samorządy województw (w przypadku programów regionalnych). Instytucje te będą mogły przekazywać realizację części zadań instytucjom pośredniczącym. Koordynację całego systemu Funduszy Europejskich zapewni Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

System instytucjonalny służący realizacji umowy partnerstwa ma:

- ⇒ zagwarantować sprawną realizację programów operacyjnych (krajowych i regionalnych),
- ⇒ odpowiadać wymogom określonym przez prawo unijne i krajowe,
- ⇒ uwzględniać doświadczenia płynące z realizacji programów w perspektywie 2007-2013.

W systemie wdrażania umowy partnerstwa funkcjonują **instytucje poziomego zarządzania i kontroli, certyfikacji oraz audytu/kontroli:**

- ⇒ Instytucje zarządzające,
- ⇒ Instytucje pośredniczące,
- ⇒ Instytucje wdrażające,
- ⇒ Instytucja audytowa,
- ⇒ Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE.

Instytucje zarządzające

Za przygotowanie programów operacyjnych oraz sprawne i efektywne funkcjonowanie systemów zarządzania i kontroli programów odpowiedzialne są instytucje zarządzające. Rolę instytucji zarządzającej programem operacyjnym dla programów krajowych pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego, w przypadku regionalnych programów operacyjnych rolę instytucji zarządzających pełnią zarządy województw.

Instytucja zarządzająca w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego odpowiada za całokształt zagadnień związanych z zarządzaniem programem, zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansowego. W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań związanych z wdrażaniem programu instytucja zarządzająca przygotowuje i wydaje między innymi dokumenty - szczegółowy

opis priorytetów programu operacyjnego i opis systemu zarządzania i kontroli. Regulują one szczegółowo zasady wdrażania programu, a także określają kompetencje instytucji zaangażowanych w realizację programu oraz wzajemne relacje między nimi. Instytucja zarządzająca może też wydawać wytyczne programowe regulujące kwestie szczegółowe dla danego krajowego albo regionalnego programu operacyjnego oraz inne dokumenty. Treść dokumentów przygotowywanych przez instytucję zarządzającą nie może stać w sprzeczności z zapisami dokumentów o charakterze horyzontalnym, takich jak wytyczne horyzontalne.

Poza funkcjami związanymi z zarządzaniem i kontrolą instytucjom zarządzającym powierzone zostały zadania związane z certyfikacją wydatków do Komisji Europejskiej. Warunkiem niezbędnym dla pełnienia przez instytucję zarządzającą zadań związanych z certyfikacją w ramach danego programu operacyjnego jest zapewnienie rozdzielenia realizacji zadań zarządczo - kontrolnych od certyfikacji.

Instytucje pośredniczące

instytucja zarządzająca może powierzyć realizację części zadań związanych z zarządzaniem, kontrolą i monitorowaniem programu, na poziomie osi priorytetowej, jednej albo większej liczbie instytucji pośredniczących. Rolę instytucji pośredniczącej w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego pełni podmiot publiczny albo podmiot prywatny.

Delegacja uprawnień odbywa się na drodze porozumienia, zawieranego pomiędzy instytucją zarządzającą a daną instytucją pośredniczącą. Porozumienie to określa szczegółowo zakres zadań instytucji pośredniczącej oraz prawa i obowiązki obu stron porozumienia. Delegacja uprawnień nie może dotyczyć zagadnień związanych z certyfikacją wydatków. Dokonując delegacji, instytucja zarządzająca zachowuje całkowitą odpowiedzialność za całość realizacji programu.

Instytucje wdrażające

W celu zapewnienia sprawnego wdrażania programu operacyjnego, instytucja pośrednicząca może delegować część zadań związanych z realizacją programu (na poziomie działania albo poddziałania) jednej albo większej liczbie instytucji wdrażających. Rolę instytucji wdrażającej w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego może pełnić podmiot publiczny albo prywatny. Powierzenie części kompetencji odbywa się, w drodze porozumienia (w przypadku, gdy rolę IW pełni podmiot publiczny) albo umowy (w przypadku, gdy rolę IW pełni podmiot prywatny), za zgodą instytucji zarządzającej i przy zachowaniu przez tę ostatnią całkowitej odpowiedzialności za całość realizacji programu. Zakres delegacji obejmuje w szczególności działania wykonywane w związku z realizacją projektów, np. wybór projektów do dofinansowania (na podstawie kryteriów finansowania operacji zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący), kontrolą realizacji projektów, weryfikacją wniosków o płatność beneficjentów.

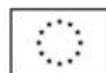
Instytucja audytowa

Podobnie jak w perspektywie 2007-2013 rola instytucji audytowej dla wszystkich krajowych i regionalnych programów operacyjnych Polityki Spójności jest powierzona Generalnemu Inspektorowi Kontroli Skarbowej, który sprawuje swoją funkcję przy pomocy jednej z komórek organizacyjnych (departamentów) w Ministerstwie Finansów oraz 16 urzędów kontroli skarbowej.

Instytucja odpowiedzialna za otrzymywanie płatności z KE

Instytucją odpowiedzialną za otrzymywanie płatności z KE jest minister właściwy do spraw finansów publicznych. Środki przekazywane przez Komisję Europejską jako zaliczki oraz płatności okresowe i płatność końcowa zostaną włączone do budżetu państwa jako jego dochody. Z kolei z budżetu państwa będą przekazywane środki na finansowanie projektów.

Desygnacja

System krajowej desygnacji stanowi gwarancję poprawnego działania systemu realizacji programów operacyjnych, zarówno w wymiarze instytucjonalnym, jak i proceduralnym. Desygnacji podlegają instytucje zarządzające, pełniące jednocześnie funkcje instytucji certyfikujących. W przypadku, gdy część zadań instytucji zarządzającej związanych z realizacją programu operacyjnego zostaje powierzona innej instytucji, obowiązkowi uzyskania desygnacji podlegają wszystkie instytucje, którym zostały powierzone zadania, tj. instytucje pośredniczące i wdrażające.

X. PROGRAM INTELIGENTNY ROZWÓJ

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR) to krajowy program dotyczący innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze sferą przedsiębiorstw. Będzie on wspierał prowadzenie badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich firm.

Znaczna część Programu Inteligentny Rozwój oparta jest na funkcjonującym w latach 2007 – 2013 Programie Innowacyjna Gospodarka (POIG). Podobnie jak POIG, nowy program koncentruje się wokół zagadnień: współpracy badawczo – rozwojowej, infrastruktury B+R, wsparcia instytucji otoczenia biznesu, innowacyjnych rozwiązań w firmach, współpracy kooperacyjnej oraz promocji gospodarki. Część Programu Innowacyjna Gospodarka związana z rozwojem cyfrowym została natomiast wyłączona z Programu Inteligentny Rozwój, a uwzględniona w osobnym programie – Polska Cyfrowa.

Program Inteligentny Rozwój będzie realizował dwa cele: cel 1 dotyczący badań naukowych, technologii i innowacji oraz cel 3 związany z konkurencyjnością przedsiębiorstw. Służyć temu będą przedsięwzięcia zaplanowane w czterech osiach priorytetowych:

1. Wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa oraz konsorcja naukowo-przemysłowe
2. Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach
3. Wsparcie otoczenia i potencjału innowacyjnych przedsiębiorstw
4. Zwiększenie potencjału naukowo-badawczego

Co dla.... projektów B+R?

Współpraca badawczo – rozwojowa będzie rozwijana dzięki przedsięwzięciom dofinansowanym z pierwszej osi priorytetowej Programu Inteligentny Rozwój. Wsparcie skierowane będzie do przedsiębiorstw rozpoczynających lub rozwijających działalność B+R, które planują realizację projektów badawczo-rozwojowych samodzielnie bądź we współpracy z zewnętrznymi podmiotami, w tym z innymi przedsiębiorstwami oraz jednostkami naukowymi. Celem osi jest finansowanie projektów B+R począwszy od fazy badań, poprzez etap prac rozwojowych i badań przemysłowych.

Przed wszystkim na dofinansowanie mogą liczyć projekty dotyczące badań naukowych oraz prac rozwojowych i demonstracyjnych. Przedsiębiorca może przeprowadzić prace badawcze samodzielnie i przy wykorzystaniu własnych zasobów lub może współpracować w tym zakresie z podmiotem zewnętrznym (jednostką naukową, innym przedsiębiorcą, siecią naukową, konsorcjum naukowo-przemysłowym itp.). Zawsze jednak to przedsiębiorstwo będzie mogło być tym podmiotem, który będzie występował o dofinansowanie.

Ponadto wspierane będą także projekty aplikacyjne oraz programy sektorowe (służące realizacji dużych przedsięwzięć badawczych, istotnych dla rozwoju konkretnych branż/sektorów gospodarki). Przy takich przedsięwzięciach o dofinansowanie będą mogły występować konsorcja przedsiębiorstw oraz konsorcja przedsiębiorstw i jednostek naukowych.

Niezależnie od typu realizowanego projektu, beneficjenci pierwszej osi Programu Inteligentny Rozwój będą mogli część dofinansowania przeznaczyć na rozwój kadr, na internacjonalizację wyników badań, na infrastrukturę badawczą, czy na ochronę własności intelektualnej i wzornictwo przemysłowe.

Co dla.... instytucji otoczenia biznesu?

Wsparcie rozwoju instytucji otoczenia biznesu i tym samym zwiększenie ich oferty dla przedsiębiorców to założenie drugiej osi priorytetowej Programu Inteligentny Rozwój. Jej celem jest zwiększenie nakładów polskich przedsiębiorstw na działalność innowacyjną oraz rozwój rynku kapitału podwyższonego ryzyka. Główną ideą jest więc wsparcie przedsiębiorstw w procesie komercjalizacji wyników prac badawczo – rozwojowych, a służyć mają temu zróżnicowane instrumenty finansowe.

Instrumentem rozwijanym w ramach drugiej osi POIR będzie także znany z obecnego okresu programowania kredyt technologiczny.

W drugiej osi Programu Inteligentny Rozwój wspierany będzie także rozwój różnych instrumentów finansowanych, które później będą mogły zostać skierowane do przedsiębiorstw. Szczególny nacisk położony zostanie na fundusze kapitału podwyższonego ryzyka oraz inwestycje aniołów biznesu. Przedsiębiorcy będą mogli więc korzystać z funduszy kapitału załączkowego. Dla działających firm dostępne będą z kolei funduszy private equity/venture capital.

Co dla.... innowacyjnych przedsiębiorstw?

W trzeciej osi priorytetowej Programu Innowacyjna Gospodarka przewiduje się realizację projektów w zakresie wsparcia m.in. innowacji w firmach, infrastruktury badawczo – rozwojowej przedsiębiorstw, czy dostępu do usług B+R świadczonych przez jednostki naukowe i IOB.

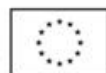
Program Inteligentny Rozwój przewiduje więc dofinansowanie tworzenia i rozwoju infrastruktury B+R przedsiębiorstw, poprzez inwestycje w aparaturę, sprzęt, technologie i inną niezbędną infrastrukturę, która służy tworzeniu innowacyjnych produktów i usług. Mimo skoncentrowania wsparcia na mikro, małych i średnich firmach, dofinansowanie na infrastrukturę B+R będą mogły otrzymać także duże firmy. Ciekawym przedsięwzięciem planowanym do realizacji są tzw. „otwarte innowacje”. Taka forma bazuje na tworzeniu partnerstw dla jak najlepszego wykorzystywania wewnętrznych i zewnętrznych zasobów, technologii oraz wiedzy. W praktyce oznacza to możliwość wykorzystywania przez mniejsze firmy potencjału infrastrukturalnego czy organizacyjnego większych i bardziej doświadczonych firm, aby ułatwić rozpoczęcie i prowadzenie prac badawczych czy rozwojowych.

Współpraca nauki z biznesem także jest jedną z form przedsięwzięć planowanych do dofinansowania w Programie Inteligentny Rozwój. Służyć mają temu „bony na innowacje”. Bony umożliwią rozwijanie kontaktów przedsiębiorców prowadzących działalność produkcyjną lub usługową z jednostkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi.

Przydatnym instrumentem będzie także wsparcie przedsiębiorstw i jednostek naukowych w udziale w programach międzynarodowych, takich jak Horyzont 2020 czy COSME, które mogą stanowić ważne źródło finansowania projektów innowacyjnych. Dzięki środkom z Programu Inteligentny Rozwój firmy będą mogły sfinansować opracowanie dokumentacji, analizy i prace przygotowawcze do aplikacji do tych programów.

Co dla.... jednostek naukowych?

Dofinansowanie projektów realizowanych przez jednostki czy konsorcja naukowe i naukowo – badawcze przewiduje czwarta oś priorytetowa Programu Inteligentny Rozwój. Podmioty te mogą oczywiście współpracować także z przedsiębiorstwami – takie przedsięwzięcia będą dodatkowo promowane. Projekty realizowane przez jednostki naukowe powinny mieć na celu zwiększenie zasobów wiedzy w obszarach uznanych za priorytetowe dla rozwoju polskiej nauki oraz przyszłościowych z punktu widzenia gospodarki.

Uczelnie i instytuty naukowe będą mogły liczyć zarówno na dofinansowanie prowadzenia badań naukowych i przemysłowych, jak i na wsparcie rozwoju nowoczesnej infrastruktury badawczej sfery nauki. W celu podniesienia jakości nauki niezbędne jest bowiem inwestowanie w nowoczesną aparaturę, bez której często nie jest możliwe zastosowanie nowych metod badawczych oraz pełne wykorzystanie potencjału kadr naukowych.

XI. PROGRAM POLSKA CYFROWA

Program Polska Cyfrowa jest nowym programem krajowym (w stosunku do poprzedniej perspektywy finansowej 2007-2013). W ramach Programu wspierane będą następujące inwestycje:

- ⇒ poszerzanie dostępu do sieci szerokopasmowych,
- ⇒ rozwój produktów i usług opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych,
- ⇒ zwiększenie zastosowania technologii komunikacyjno-informacyjnych w usługach, np. e-administracja, e-integracja, e-kultura, e-zdrowie.

Celem głównym POPC jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

Priorytety Programu Polska Cyfrowa 2014-2020:

1. Powszechny dostęp do szybkiego internetu
2. e-Administracja i otwarty rząd
3. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa

Os priorytetowa I. Powszechny dostęp do szybkiego internetu

Interwencja będzie polegać na wsparciu projektów w zakresie budowy, rozbudowy lub przebudowy sieci dostępowej oraz jako uzupełnienie istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej, w tym powstałej w ramach perspektywy finansowej 2007-2013 – budowę, rozbudowę i przebudowę sieci szkieletowej i dystrybucyjnej zapewniającej szerokopasmowy dostęp do internetu o parametrach co najmniej 30 Mb/s.

Os priorytetowa II. E-Administracja i otwarty rząd

Podniesienie dostępności i jakości e-usług publicznych

Interwencja obejmie wsparcie podmiotów publicznych w tworzeniu i rozwoju nowoczesnych usług świadczonych drogą elektroniczną, ze szczególnym uwzględnieniem usług o wysokim poziomie e-dojrzałości oraz integracji usług na wspólnej platformie elektronicznych usług administracji publicznej. Wspierane będą projekty zwiększające interoperacyjność systemów informatycznych i rejestrów publicznych, optymalizujące wykorzystanie infrastruktury, zapewniające odpowiedni poziom bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych oraz przechowywania i ochrony danych, a dodatkowo – uwzględniające profesjonalne przygotowanie informacji sektora publicznego do ponownego wykorzystania (np. poprzez udostępnienie interfejsu dla programistów, tzw. API).

Poprawa cyfrowej efektywności urzędów

Celem wsparcia jest usprawnienie funkcjonowania administracji rządowej poprzez upowszechnienie standardów i dobrych praktyk w zakresach kluczowych z tego punktu widzenia.

Zwiększenie dostępności i wykorzystania informacji sektora publicznego

- 1) Zwiększenie dostępności informacji sektora publicznego

W ramach działania finansowane będą projekty zwiększające podaż ISP poprzez:

- opisywanie ISP metadanymi według standardów zaproponowanych przez ministra właściwego ds. informatyzacji,
 - dostosowanie informacji do formatów umożliwiających odczyt maszynowy,
 - digitalizację ISP, w szczególności zasobów kultury,
 - poprawę jakości danych,
 - udostępnienie informacji on-line za pomocą profesjonalnych narzędzi, w szczególności interfejsów programistycznych (API) oraz repozytoriów z danymi surowymi,
 - poprawę dostępności ISP zgodnie ze standardami WCAG 2.0,
 - budowę lub rozbudowę infrastruktury na potrzeby przechowywania udostępnianych informacji.
- 2) Tworzenie usług i aplikacji wykorzystujących e-usługi publiczne i informacje sektora publicznego

Wsparcie polega na dostarczeniu podmiotom spoza administracji publicznej finansowej zachęty do tworzenia usług, treści i aplikacji wykorzystujących e-usługi publiczne i informacje sektora publicznego. Usługi takie będą mogły być oferowane przez różne podmioty, w różnych modelach organizacyjnych i biznesowych. Premiowane powinny być projekty realizujące cele publiczne, rozszerzające funkcjonalności standardowo dostępne w ramach publicznych systemów teleinformatycznych, oraz zwiększające dostępność treści i usług zgodnie ze standardami WCAG 2.0. Wspierane projekty mogą w szczególności rozwijać e-usługi publiczne poprzez: rozszerzenie funkcji e-usług oferowanych przez administrację; integrację e-usług publicznych pochodzących z różnych instytucji i jednostek sektora publicznego; łączenie e-usług publicznych z e-usługami komercyjnymi.

Oś priorytetowa III. Cyfrowa aktywizacja społeczeństwa

E-integracja i e-aktywizacja na rzecz zwiększenia aktywności oraz jakości korzystania z internetu

1. Wykorzystanie lokalnych centrów aktywności do działań cyfrowej integracji i aktywizacji

Działanie dotyczy wsparcia w zakresie cyfrowego aktywizowania i zintegrowania lokalnych społeczności. Służyć temu będą lokalne centra aktywności, które oferując dostęp do szybkiego internetu, odpowiedni sprzęt, a przede wszystkim szeroką ofertę usług szkoleniowo-doradczych, przyciągać będą obecnych oraz przyszłych użytkowników internetu i nowoczesnych technologii.

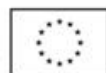
2. Wsparcie inicjatyw społecznych na rzecz aktywizacji cyfrowej oraz e-integracji

Celem działania jest wsparcie nowatorskich inicjatyw na rzecz e-integracji i budowania kapitału społecznego z wykorzystaniem technologii cyfrowych, skierowanych do różnych grup społecznych z uwzględnieniem ich specyficznych potrzeb.

Wsparcie otrzymają podmioty realizujące inicjatywy o charakterze prospołecznym i ponadregionalnym, skierowane na:

- podnoszenie kompetencji cyfrowych z nastawieniem na praktyczne ich wykorzystanie, w tym głównie grup wymagających szczególnego rodzaju wsparcia (m.in. osoby niepełnosprawne) oraz niemobilne;
 - animowanie innowacyjnych działań budujących kapitał społeczny (w tym postawy partycypacyjne) z wykorzystaniem technologii cyfrowych.
 - stworzenie innowacyjnych narzędzi podnoszenia umiejętności cyfrowych wśród osób o średnim poziomie kompetencji.
3. Kampanie edukacyjno-informacyjne na rzecz zwiększania znaczenia e-umiejętności oraz upowszechniania korzyści z wykorzystywania technologii cyfrowych

Pobudzenie potencjału uzdolnionych programistów dla zwiększenia zastosowania rozwiązań cyfrowych w gospodarce i administracji

E – pionier – promowanie zaawansowanych kompetencji cyfrowych poprzez konkurs i program dla zdolnych programistów

Celem działania jest wykorzystanie potencjału uzdolnionych studentów kierunków z zakresu TIK. Ma ono również na celu podniesienie świadomości społecznej, że zaawansowane kompetencje cyfrowe mogą służyć do rozwiązywania istotnych problemów społecznych. Działanie ukierunkowane będzie na inspirowanie pomysłów, animowanie partnerstw, doprowadzenie do dyfuzji efektów prac konkursowych oraz przyczynienie się do budowy kultury cyfrowej w społeczeństwie.

W ramach działania przewiduje się konkursy dla uzdolnionych studentów kierunków z zakresu TIK (działających indywidualnie lub w ramach interdyscyplinarnych zespołów studentów). W ramach konkursu przedstawiane będą projekty innowacyjnych produktów/usług do wykorzystania w działalności społecznej, biznesowej lub administracji publicznej.

Laureaci otrzymają m.in.: wsparcie finansowe, wsparcie doradcze (np. z zakresu wzmocnienia kompetencji koniecznych do samodzielnej realizacji innowacyjnych projektów informatycznych), coaching oraz możliwość udziału w warsztatach, seminariach, stażach, czy też wizytach studyjnych.

XII. PROGRAM WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ

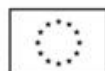
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia. Będzie też wspierał innowacje społeczne i współpracę ponadnarodową w wymienionych obszarach oraz wdrażanie w Polsce Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych. PO WER będzie finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Kształt Programu i jego zakres wynikają z projektu Umowy Partnerstwa oraz z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 2004-2006 oraz 2007-2013.

EFS od 2014 roku

Zgodnie z założeniami Umowy Partnerstwa, EFS w latach 2014-2020 będzie wdrażany w ramach krajowego programu operacyjnego oraz 16 regionalnych programów operacyjnych. Na podstawie dotychczasowych doświadczeń z realizacji EFS w Polsce przyjęto założenie, że na poziomie regionalnym Europejski Fundusz Społeczny będzie finansował bezpośrednie wsparcie osób w celu poprawy ich sytuacji na rynku, natomiast PO WER, jako program krajowy, będzie koncentrował się na poprawie ram funkcjonowania poszczególnych polityk sektorowych. PO WER zastąpi więc funkcjonujący w latach 2007 – 13 Program Kapitał Ludzki tylko w części. Realizowany będzie bowiem wyłącznie na poziomie krajowym i będzie zapewniał głównie wsparcie rozwiązań systemowych w zakresie rynku pracy i integracji społecznej oraz edukacji. W programie przewidziane jest ponadto dofinansowanie dla uczelni wyższych oraz dla projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej. Inne działania, które w latach 2007 – 2013 były realizowane w regionalnym komponencie Programu Kapitał Ludzki, będą od roku 2014 wdrażane w ramach programów regionalnych. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój będzie natomiast realizowany równoległe do 16 programów w regionach w celu stworzenia bardziej efektywnych ram polityk, których oddziaływanie będzie miało miejsce na poziomie regionalnym w postaci bezpośredniego wsparcia indywidualnego.

Najważniejsze obszary

W ramach Programu Wiedza Edukacja Rozwój wspierane będą obszary zatrudnienia i mobilności pracowników, włączenia społecznego i walki z ubóstwem, inwestowania w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie oraz wzmocnienia sprawności i efektywności państwa.

Wspierane w Programie Wiedza Edukacja Rozwój obszary, będą realizowane w ramach czterech osi priorytetowych, na które został podzielony PO WER:

1. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji
2. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju
3. Osoby młode na rynku pracy
4. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa

Wsparcie systemowe

Rozwiązania systemowe w zakresie polityki rynku pracy, integracji społecznej, gospodarczej czy edukacyjnej będą realizowane w ramach pierwszej osi priorytetowej POWER. Jest to najbardziej rozbudowana część programu, a kategorie możliwych do dofinansowania przedsięwzięć są bardzo zróżnicowane. Należą do nich:

- promowanie równouprawnienia,
- adaptacja przedsiębiorstw i pracowników,
- aktywne i zdrowe starzenie się,
- instytucje rynku pracy,
- aktywna integracja,
- usługi socjalne i zdrowotne,
- gospodarka społeczna,
- edukacja,
- uczenie się przez całe życie i kształcenie zawodowe.

Kształcenie na poziomie wyższym

Zapewnienie kształcenia na poziomie wyższym odpowiadającego potrzebom gospodarki, rynku pracy i społeczeństwa; podniesienie jakości studiów doktoranckich; zwiększenie otwartości i mobilności międzynarodowej szkolnictwa wyższego; poprawa jakości dydaktyki i rozwój systemów zarządzania w uczelniach oraz rozwój kształcenia przeddyplomowego na kierunkach medycznych to cele drugiej osi priorytetowej Programu Wiedza Edukacja Rozwój. Uczelnie będą mogły realizować przedsięwzięcia rozwijające ich potencjał naukowo – dydaktyczny, a także wzmacniać inne zdolności i możliwości.

Wsparcie w obszarze szkolnictwa wyższego będzie skoncentrowane na podniesieniu jakości kształcenia, a tym samym zwiększeniu szans absolwentów na jak najszybsze rozpoczęcie aktywnego funkcjonowania na rynku pracy. Kluczową rolę w najbliższych latach odgrywać będzie współpraca uczelni z otoczeniem zewnętrznym, zarówno społecznym jak i gospodarczym. Włączenie się pracodawców w proces kształcenia, zaowocuje pojawieniem się na rynku pracy absolwentów posiadających nie tylko wiedzę teoretyczną, ale także praktyczne umiejętności i kompetencje miękkie. Szczególnie istotną rolę współpraca ta powinna odegrać w przypadku programów kształcenia o profilu praktycznym.

Ważnym obszarem koncentracji wsparcia będzie kontynuacja działań na rzecz zwiększenia liczby dobrze wykształconych absolwentów kierunków i obszarów kształcenia, które są kluczowe dla rozwoju gospodarki.

Do realizacji celu Priorytetu przyczyniać się będą również programy rozwojowe uczelni, ukierunkowane na przygotowanie szkół wyższych na zachodzące zmiany i kluczowe wyzwania. Zasadne w związku z tym będzie wspieranie rozwiązań systemowych ukierunkowanych na rozszerzenie oraz modyfikację dotychczasowej działalności uczelni, a także poprawę jakości funkcjonowania i organizacji kształcenia na uczelni. Konieczne w tym zakresie będzie również zwiększenie efektywnego zarządzania szkolnictwem wyższym, poprzez rozwój kompetencji zarządczych kadr kierowniczych i administracyjnych w uczelniach, w szczególności w zakresie zarządzania finansami uczelni.

Szansa dla młodych

Konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań skoncentrowanych na osobach młodych jest już od wielu lat sygnalizowana przez Komisję Europejską, która sama podjęła szereg działań mających na celu wsparcie osób młodych. Propozycją Komisji były m.in. przedstawione w 2012 r. „Gwarancje dla Młodzieży” zawarte w ramach Pakietu na rzecz Zatrudnienia Młodzieży. Jest to skierowany do państw członkowskich UE postulat zagwarantowania wszystkim młodym osobom w wieku od 15 do 24 lat, którzy nie mają zatrudnienia ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (tzw. młodzież NEET), dobrej jakości oferty zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu.

W ramach PO WER przewidziano osobny priorytet poświęcony działaniom mającym na celu efektywną aktywizację zawodową osób młodych. W katalogu działań, które będą przyczyniać się do osiągnięcia tego efektu, znajdują się między innymi staże, szkolenia, stypendia, studia podyplomowe, przyuczenie do zawodu czy przekwalifikowanie. Możliwe będzie także uzyskanie wsparcia na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Innowacyjność i ponadnarodowość

W ostatnim, czwartym priorytecie Programu Wiedza Edukacja Rozwój, przewidziano wsparcie na realizację projektów innowacyjnych i obejmujących współpracę ponadnarodową. Projekt innowacyjny to projekt, którego celem jest poszukiwanie nowych, lepszych, efektywniejszych sposobów rozwiązywania problemów mieszczących się w obszarach wsparcia EFS. Z kolei projekty współpracy ponadnarodowej powinny przyczyniać się do osiągnięcia celów danego priorytetu, wykorzystując doświadczenia partnerów z innych krajów. Projekty te mogą zatem korzystać z już gotowych i stosowanych w innych miejscach rozwiązań oraz przewidywać ich adaptowanie bądź wypracowywać nowe rozwiązania przy udziale partnerów z innych krajów.

Celem interwencji będzie wykorzystanie innowacji społecznych do przetestowania i wypracowania nowych skuteczniejszych rozwiązań problemów w obszarze zatrudnienia, integracji społecznej, kształcenia przez całe życie oraz modernizacji funkcjonowania administracji publicznej, w przypadku których dotychczasowe działania nie są wystarczające lub wymagają nowego podejścia. Jednocześnie będą się koncentrowały na najtrudniejszych i kluczowych problemach, wspierając osiągnięcie celów wynikających z dokumentów strategicznych.

Programy mobilności ponadnarodowej będą służyć nabyciu nowych umiejętności i kompetencji oraz ich doskonaleniu, a także zdobyciu doświadczenia zawodowego przez osoby na różnym etapie kształcenia i kariery zawodowej. Przyczynią się również do poprawy jakości funkcjonowania, w tym udoskonalenia metod pracy i zarządzania, podmiotów prywatnych i publicznych.

XIII. PROGRAM INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

Funkcjonujący w latach 2007 – 2013 Program Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), od roku 2014 zastąpiony będzie programem o tej samej nazwie. PO IiŚ na lata 2014-2020 będzie wspierał gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów i przyjazną środowisku oraz sprzyjającą spójności terytorialnej i społecznej. Najważniejszymi beneficjentami programu będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) oraz podmioty prywatne (w szczególności duże przedsiębiorstwa). Środki będą pochodziły z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz – w przypadku inwestycji transportowych i środowiskowych – z Funduszu Spójności.

Projekt programu przewiduje realizację następujących osi priorytetowych:

1. Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

3. Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej
4. Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej
5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego
6. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego
7. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

Główny cel Programu

Głównym celem POIiŚ 2014-2020 będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Zaproponowany cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój, który oznacza budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, sprawnie i efektywnie korzystającej z dostępnych zasobów, tj. jednocześnie uwzględnia wymiar środowiskowy i gospodarczy prowadzonych inwestycji. Dlatego w porównaniu do obecnie realizowanego na poziomie krajowym POIiŚ 2007-2013, w ramach POIiŚ 2014-2020 zostanie położony większy nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, przez co sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie.

Dzięki zachowanej w ten sposób spójności i równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Kto skorzysta ze wsparcia?

Najważniejszymi beneficjentami POIiŚ 2014-2020 będą podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa).

Ile środków unijnych będzie dostępnych i na jakie inwestycje?

Kwoty na podstawie wstępnych szacunków. Głównym źródłem finansowania POIiŚ 2014-2020 będzie Fundusz Spójności (FS), którego podstawowym celem jest wspieranie rozwoju europejskich sieci transportowych oraz ochrony środowiska w krajach UE. Dodatkowo przewiduje się wsparcie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Priorytet I (FS) Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej:

- ⇒ produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacje na biomasę bądź biogaz;
- ⇒ poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- ⇒ rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

Institucja Pośrednicząca – Ministerstwo Gospodarki

Priorytet II (FS) Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- ⇒ rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania);
- ⇒ ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych);
- ⇒ dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

Institucja Pośrednicząca – Ministerstwo Środowiska

Priorytet III (FS) Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej:

- ⇒ rozwój drogowej i kolejowej infrastruktury w sieci TEN-T, połączeń kolejowych poza tą siecią oraz w aglomeracjach;
- ⇒ niskoemisyjny transport miejski, transport śródlądowy, morski i intermodalny;
- ⇒ poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym.

Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej

Priorytet IV (EFRR) Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej:

- ⇒ poprawa przepustowości infrastruktury drogowej (w tym obwodnice, trasy wylotowe)

Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej

Priorytet V (EFRR) Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego:

- ⇒ rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej, np. budowa sieci przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub energii elektrycznej.

Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Gospodarki

Priorytet VI (EFRR) Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego:

- ⇒ inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, czy też szkół artystycznych.

Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Priorytet VII (EFRR) Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia:

- ⇒ wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem;
- ⇒ wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego, np. wsparcie szpitalnych oddziałów ratunkowych, lotnisk, lądowisk i baz lotniczego pogotowia ratunkowego.

Instytucja Pośrednicząca – Ministerstwo Zdrowia

XIV. PROGRAMY REGIONALNE

Programy regionalne w latach 2014 – 2020 będą dwufunduszowe – finansowane będą zarówno z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, jak i Europejskiego Funduszu Społecznego. W związku z tym kompleksowo będą odpowiadać na potrzeby danego województwa. Zarządy poszczególnych województw opracowują już projekty własnych regionalnych programów operacyjnych. Środki wdrażane na poziomie regionalnym zostały już podzielone. Procedura przygotowania i zatwierdzania programów w województwach jest taka sama, jak w przypadku programów krajowych. Po przeprowadzeniu konsultacji, analizie ich wyników i opracowaniu ostatecznej wersji projektu, dokumenty przekazywane są Komisji Europejskiej, gdzie będą czekać na uwagi i zatwierdzenie.

XV. POZOSTAŁE PROGRAMY

Zmiany na Wschodzie

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 to dodatkowy instrument wsparcia finansowego 5 województw Polski Wschodniej: lubelskiego, podlaskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego

i warmińsko-mazurskiego, który będzie uzupełnieniem i wzmocnieniem działań prowadzonych w ramach regionalnych i krajowych programów europejskiej polityki spójności, z których finansowane będą zasadnicze przedsięwzięcia rozwojowe.

Głównym celem Programu jest wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej.

Cel ten będzie realizowany poprzez koncentrację działań programu na:

- ⇒ wsparciu w obszarze innowacyjności i B+R,
- ⇒ wsparciu konkurencyjności przedsiębiorstw w szczególności w obszarze internacjonalizacji,
- ⇒ wsparciu w zakresie poprawy efektywności układów transportowych miast wojewódzkich i ich obszarów funkcjonalnych,
- ⇒ wsparciu w zakresie zwiększenia spójności wewnętrznej makroregionu.

Podstawę wyboru obszarów objętych wsparciem stanowi zaktualizowana Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, wpisująca się w najważniejsze uwarunkowania krajowe i europejskie. Cele i zakres Programu są jednocześnie odpowiedzią na wybrane wyzwania rozwojowe nakreślone w projekcie Umowy Partnerstwa (UP) w odniesieniu do pięciu województw makroregionu.

Głównymi beneficjentami Programu będą: przedsiębiorcy, inicjatywy klastrowe, ośrodki innowacji, jednostki samorządu terytorialnego oraz PKP PLK S.A.

Wsparcie systemu

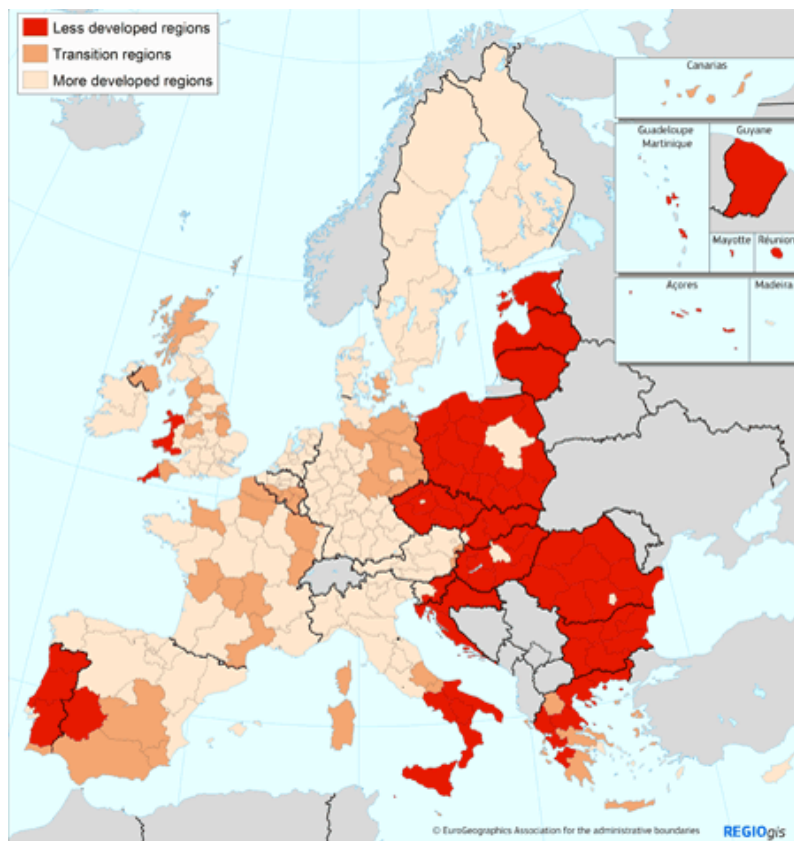
Środki z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna (PO PT) przeznaczone zostaną na obsługę procesu wdrażania polityki spójności Unii Europejskiej w latach 2014-2020 w Polsce. Głównym celem programu będzie zapewnienie sprawnego i efektywnego wdrażania środków. Działania PO PT skierowane będą w szczególności do podmiotów sektora finansów publicznych, jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społeczno-gospodarczych i organizacji pozarządowych.

Współpraca i wymiana doświadczeń

Poza wymienionymi wyżej programami Umowa Partnerstwa wspomina o Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w ramach której realizowane będą programy transnarodowe, transgraniczne i współpracy międzyregionalnej. Ponadto osobne środki będą rozdysponowywane w programach finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego i Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.

XVI. SPECYFIKA MAZOWSZA

Po roku 2013 województwo mazowieckie będzie pierwszym polskim regionem, który w unijnej klasyfikacji opuści kategorię regionów najsłabiej rozwiniętych (czyli regionów, w których PKB nie przekracza 75% średniej unijnej). Oznacza to, że będą w nim obowiązywać inne zasady wsparcia.

Źródło: http://ec.europa.eu/regional_policy

XVII. INSTRUMENTY TERYTORIALNE

Strategia Europa 2020 oraz inne dokumenty programowe związane z przyszłą polityką spójności bardzo podkreślają terytorialny wymiar Funduszy Europejskich.

W związku z tym w nowej perspektywie finansowej nastąpi wzrost udziału środków funduszy strukturalnych zarządzanych na poziomie regionalnym. Wskazuje się także na konieczność zwrócenia uwagi na obszary, które wymagają wyjątkowego wsparcia. Będą to tzw. „obszary strategicznej interwencji państwa” (OSI).

Kluczowym obszarem w Polsce pozostała Polska Wschodnia. W związku z tym ciągle większe wsparcie przewidziano dla pięciu województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko – mazurskiego. Dla tych regionów stworzony zostanie osobny program operacyjny (Program Polska Wschodnia). Pozostałe obszary strategicznej interwencji to nie miejsca wymienione z nazwy, ale typy lokalizacji, które wymagają dodatkowego wsparcia. Zaliczono do nich miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne; miasta i dzielnice wymagające rewitalizacji; obszary (w szczególności wiejskie) o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług rozwojowych; obszary przygraniczne.

Chcąc mocniej zaakcentować potrzebę koncentracji wysiłków na tych obszarach Komisja Europejska zaproponowała nowe instrumenty wspierające rozwój terytorialny

1. ZIT

Pierwszym z nich są **Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (z ang. *Integrated Territorial Investment – ITI*)**. Służą one przede wszystkim zwiększeniu zaangażowania miast i ich obszarów

funkcjonalnych. Będą działać na podstawie delegacji zadań w zakresie zarządzania/wdrażania części regionalnych programach operacyjnych na miasta. Proponuje się, żeby wsparcie w ramach ITI skoncentrowane było na interwencjach w zakresie transportu, rewitalizacji, ochrony środowiska, energetyki oraz wzmocnieniu rozwoju funkcji symbolicznych miast.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne służą przede wszystkim **zwiększeniu zaangażowania miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzanie środkami europejskimi**. Będzie to możliwe dzięki temu, że miasta otrzymają część kompetencji w zakresie zarządzania i wdrażania środków unijnych. ZIT będą realizowane na terenach obszarów funkcjonalnych miast wojewódzkich oraz dodatkowo w miastach o charakterze regionalnym i subregionalnym.

W ramach ZIT realizowane będą powiązane ze sobą małe projekty o różnych założeniach, wpisujące się w zasadę zintegrowanego podejścia. Przedsięwzięcia w ramach ZIT obejmą więc co najmniej 2 osie priorytetowe. Mogą pochodzić one z jednego lub z kilku programów.

Podstawowe elementy ZIT obejmują:

- ⇒ wyznaczone terytorium oraz zintegrowaną strategię jego rozwoju
- ⇒ pakiet działań realizowanych na danym terytorium
- ⇒ ustalenia dotyczące zarządzania ZIT

ZIT może dotyczyć **dowolnego obszaru geograficznego** o określonych cechach terytorialnych, od konkretnych dzielnic miast o różnych problemach ubóstwa, aż do obszarów miejskich, metropolitalnych, miejsko-wiejskich, subregionalnych lub międzyregionalnych. ZIT może także realizować zintegrowane działania w oddzielnych jednostkach geograficznych o podobnych cechach w danym regionie (np. sieć małych lub średnich miast). ZIT nie musi obowiązkowo obejmować całego terytorium danej jednostki administracyjnej.

Działania wdrażane za pośrednictwem ZIT przyczynią się do realizacji celów tematycznych odpowiednich osi priorytetowych powiązanych programów, a także do realizacji celów rozwojowych strategii terytorialnej. Mogą one być finansowane przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS) oraz Fundusz Spójności, jednakże łączenie wszystkich funduszy w ramach jednej ZIT nie jest obowiązkowe. Zachęca się jednak do tego, by ZIT stanowiły **połączenie funduszy EFRR i EFS**, ponieważ zintegrowane podejście wymaga powiązania inwestycji miękkich z inwestycjami w fizyczną infrastrukturę. Jest to szczególnie istotne w przypadku zrównoważonego rozwoju miast.

Wsparcie w ramach ZIT powinno być skoncentrowane **na następujących kierunkach interwencji:**

- ⇒ Zrównoważony, sprawny transport, łączący miasto i jego obszar funkcjonalny
- ⇒ Kompleksowa rewitalizacja
- ⇒ Ochrona środowiska
- ⇒ Energetyka
- ⇒ Wzmocnienie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miasta

Aby otrzymać środki na realizację ZIT, konieczne jest spełnienie kilku warunków przez zainteresowaną jednostkę samorządu terytorialnego. W pierwszej kolejności należy zawiązać **partnerstwo** (np. stowarzyszenie, związek komunalny) do celów realizacji ZIT. Następnie należy przygotować **program działań**, który musi zawierać szczegóły zamierzeń obejmujące te obszary tematyczne i zagadnienia, które będą objęte ZIT. Ponadto, aby realizować ZIT, jednostka samorządowa musi dysponować **odpowiednim potencjałem** instytucjonalnym, który umożliwi jej przejęcie obowiązków w zakresie zarządzania i wdrażania części środków realizowanych na poziomie regionalnym.

2. RLKS

Innym proponowanym instrumentem są projekty **Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (z ang. *Community-led Local Development - CILD*)**. Ich celem jest zwiększenie udziału społeczności lokalnych w programowaniu i zarządzaniu rozwojem danego obszaru. Przedsięwzięcia takie będą obowiązkowe w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich, natomiast dobrowolnie będą mogły być podejmowane w programach polityki spójności.

RLKS to specyficzne narzędzie stosowane **na szczeblu subregionalnym**. Może on mobilizować oraz angażować **lokalne społeczności i organizacje** do działania na rzecz osiągnięcia celów inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz wspierania spójności terytorialnej.

Głównym zamierzeniem RLKS jest **zwiększenie udziału społeczności lokalnych w programowaniu i zarządzaniu rozwojem danego obszaru**. Stosowanie tego instrumentu w latach 2014 – 2020 jest obowiązkowe w przypadku polityki rolnej (a więc w programie dotyczącym rozwoju obszarów wiejskich), a dobrowolne dla polityki spójności i polityki rybackiej.

Wsparciem mogą być objęte **obszary**, których liczba mieszkańców wynosi od 10 tys. do 150 tys. Podmiotem wychodzącym z inicjatywą i realizującym przedsięwzięcia są Lokalne Grupy Działania – lokalne partnerstwa trójsektorowe (samorząd, społeczność, biznes). **Lokalne Grupy Działania** powinny składać się z osób reprezentujących lokalne interesy publiczne i prywatne w zakresie społeczno-gospodarczym, takich jak przedsiębiorcy i ich stowarzyszenia, władze lokalne, stowarzyszenia sąsiedzkie lub wiejskie, grupy obywatelskie (takie jak na przykład mniejszości, osoby starsze, kobiety/mężczyźni, młodzież, przedsiębiorcy itp.), organizacje społeczne i ochotnicze.

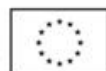
Lokalne Grupy Działania określają **Strategie Rozwoju Lokalnego** – plany zintegrowane i wielosektorowe, dotyczące różnych obszarów, stworzone przy uwzględnieniu lokalnych potrzeb i potencjału oraz zawierające innowacyjne elementy w kontekście lokalnym.

Zakres wspierania partnerstw lokalnych powinien także wynikać z celów strategicznych określonych na poziomie sektora (jeśli RLKS realizowany jest w ramach programu krajowego) bądź w strategii rozwoju województwa (w przypadku realizacji RLKS w programach regionalnych).

XVIII. INSTRUMENTY FINANSOWE

Zgodnie z zaleceniami Komisji Europejskiej więcej środków z funduszy europejskich będzie realizowanych w postaci **instrumentów inżynierii finansowej**, np. w formie pożyczek, poręczeń, funduszy kapitału podwyższonego ryzyka. Takie instrumenty będą bardziej rozwinięte niż w latach 2007 – 2013. Nie znamy jednak jeszcze szczegółowego podziału, które przedsięwzięcia będą finansowane dotacyjnie, a które pożyczkowo – trwają analizy, na podstawie których taki podział zostanie dokonany.

Wszystkie państwa członkowskie, na etapie przygotowania programów operacyjnych, powinny określić planowaną wielkość zaangażowania instrumentów finansowych. Stanowią one szczególną kategorię wydatków, a powodzenie ich zaplanowania i realizacji zależy od prawidłowej oceny luk i potrzeb rynkowych. W związku z tym powinny być planowane na podstawie oceny ex-ante, w której zidentyfikowano luki rynkowe, odpowiednie potrzeby inwestycyjne, możliwość udziału sektora prywatnego i wynikającą z tego wartość dodaną odpowiedniego instrumentu finansowego. W związku z tym określenie obszarów i wysokości wsparcia w postaci instrumentów finansowych w polskich programach operacyjnych na lata 2014 – 2020 nastąpi na podstawie analizy ex-ante, która będzie przeprowadzona w ciągu 2013 roku, a z której rekomendacje zostaną wykorzystane przy tworzeniu ostatecznych wersji programów.

XIX. UPROSZCZENIA DLA BENEFICJENTÓW

Zgodnie z zaleceniami wskazanymi przez Komisję Europejską, Polska zamierza wprowadzić bądź utrzymać uproszczenia w systemie realizacji Funduszy Europejskich, które ułatwią beneficjentom korzystanie z nich. Mają one dotyczyć zarówno regulacji prawnych czy instytucjonalnych, jak i sposobu występowania o dofinansowanie i realizacji współfinansowanych projektów.

Bardzo istotne jest **harmonizacja przepisów** – nowe regulacje wyznaczają wspólne przepisy polityki spójności, rozwoju obszarów wiejskich oraz polityki morskiej i rybołówstwa w zakresie planowania, kwalifikowalności i trwałości. Dzięki temu zostanie również ograniczona liczba strategicznych dokumentów – dla wszystkich tych polityk wymagany będzie tylko jeden strategiczny dokument unijny i jeden krajowy (Umowa Partnerstwa). Zapewni to większą przejrzystość przepisów.

Wprowadzenie do programów **mechanizmów zintegrowanych** (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność) pozwoli przekazać część kompetencji w zarządzaniu środkami bezpośrednio beneficjentom – miastom lub społecznościom lokalnym, co ułatwi staranie się o wsparcie i lepiej dostosuje projekty do lokalnych potrzeb.

Rozwój systemów informatycznych zapewniający automatyzację procesu aplikowania i rozliczania ułatwi relacje beneficjent – instytucja. Zakłada się pełną informatyzację procesów związanych z realizacją programów operacyjnych, dzięki czemu komunikacja między beneficjentami a właściwymi instytucjami będzie mogła odbywać się wyłącznie drogą elektroniczną. Dzięki temu beneficjenci mogą zgłaszać się do programów i przechowywać wszystkie informacje elektronicznie, a także mieć dostęp do danych z rejestrów publicznych. Pozwala to zmniejszyć uciążliwości związane z przechowywaniem danych, błędnie wypełnionymi wnioskami i ponownym przesyłaniem dokumentów.

Wprowadzenie w wybranych obszarach **uproszczonych metod rozliczania** ułatwi realizację projektów. Dopuszczone zostaną formy rozliczania ryczałtowego w postaci stosowania stawek jednostkowych oraz rozliczania projektów ryczałtem (jeśli wkład publiczny nie przekracza 100 000 EUR). Szczegółowe zasady rozliczania projektów zostaną określone w odniesieniu do konkretnych programów.

Planuje się także szersze wykorzystanie zasad typowych dla projektów w trybie **partnerstwa publiczno – prywatnego** oraz przyspieszenie procedury **akceptacji dużych projektów** (o wartości wydatków kwalifikowalnych powyżej 50 mln EUR).

XX. INFORMACJE

Wiele szczegółowych zasad, które będą obowiązywać beneficjentów i instytucje w latach 2014 – 2020, nie zostało jeszcze ustalonych. Trwają negocjacje między państwami członkowskimi i konsultacje eksperckie, których celem jest przygotowanie jak najbardziej sprawnego systemu pozyskiwania środków i realizacji współfinansowanych projektów.

Bieżące zmiany dotyczące przyszłej perspektywy finansowej można śledzić na stronach internetowych: Funduszy Europejskich (www.funduszeuropejskie.gov.pl/2014_2020) oraz Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (www.mir.gov.pl w zakładce „Fundusze Europejskie”).

Zapraszamy także do kontaktu z **punktami informacyjnymi funduszy europejskich**, które angażują się w proces konsultacji społecznych oraz upowszechnianie wiedzy o funduszach europejskich na lata 2014 – 2020. Dane kontaktowe do punktów można znaleźć na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl/punkty.